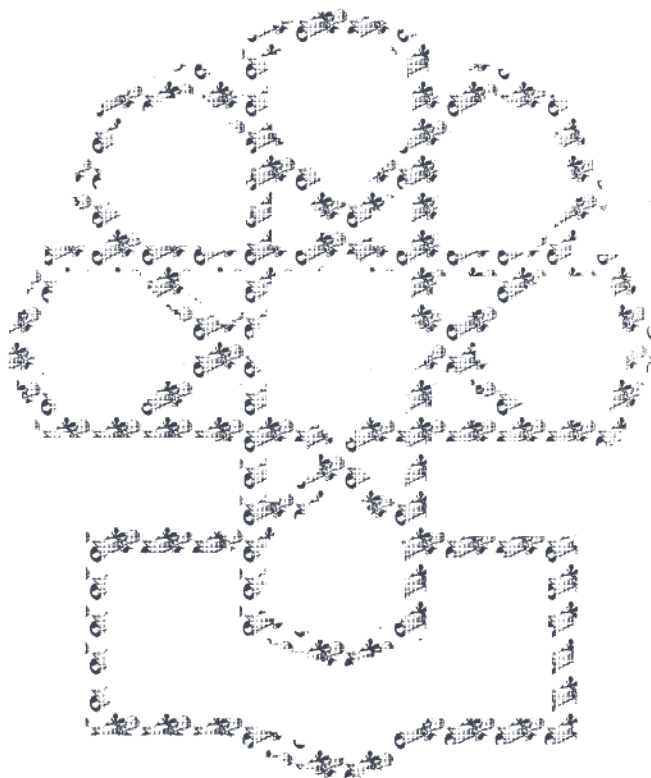

توسعه و دفاع

کار: گروه (۱) خدمات پژوهشی

معاونت پژوهشی

اردیبهشت ۱۳۷۶

کد گزارش: ۳۶۰۲۳۹۸

مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی
کتابخانه و واحد اسناد و اطلاع‌رسانی ماری
شماره: ۵۵۳۲
تاریخ: ۷۲/۳/۱۱

بسمه تعالی

توسعه و دفاع

کد گزارش: ۳۶۰۲۳۹۸

بندگان صالح خداوند در هر جایگاهی که قرار گیرند همان جا را مقام کسب رضای الهی قرار می دهند. ولی بعضی توفیق بیشتری نصیب شان می شود، چنان که در زمان هجوم تمام قدرت های استکباری جهان - برای مجو حکومتی که به نام مقدس اسلام و توسط فرزندان رسول الله و امیر مؤمنان شکل گرفته بود - عده ای به صحنه نبرد آمدند و با تمام قوا و چنان و مال و هستی شان از دین خدا دفاع کردند. این موهبت عظیم از جانب خداست که باید شکرگزاری شود.

زمانی که امام خمینی پرچم جمهوری اسلامی را در ایران برافراشت، تمام ترفندهای امریکا برای اضمحلال نظام اسلامی به کار گرفته شد و در آخر صدام، که داعیه حکومت بر منطقه را در سر می پروراند تشویق به هجوم همه جانبه به ایران گردید. تصور چنین بود که ارتش ایران از بین رفته و سپاه پاسداران نیروی قابل توجهی نیست و در زمان کوتاهی فتح خوزستان و رسیدن به دروازه های تهران و در نتیجه سرنگونی حکومت اسلامی میسر است. اما با رهبری امام و حضور همه جانبه مردم در صحنه و جانفشانی نیروهای مسلح و در رأس آنها سپاه پاسداران انقلاب اسلامی - این دستاورد عظیم انقلاب - توطئه دشمن عقیم ماند و با ناکامی دشمن در دست یابی به اهدافش، پیروزی بزرگی نصیب ملت ایران شد.

فصل اول - توسعه اسلامی پایدار

توسعه در فرهنگ غربی به فراهم کردن زمینه ها و زیر بناها و ساختارهای لازم در جامعه برای ترقی و تعالی جامعه است و هدفش تأمین رفاه انسان ها و فراهم کردن امکانات شغلی، آموزشی، تفریحی، بهداشتی، مسکن و ... برای افراد جامعه است.

اما اسلام، علاوه بر مقوله رفاه مادی انسان ها و فراهم آوردن امکانات برای رشد اقتصادی، اجتماعی، سیاسی و فرهنگی در راستای حرکت های اقتصادی به یک مفهوم دقیق و ظریف تری می پردازد و آن راه رشد است.

راه رشد با تمامی ابعادش که در قرآن به آن اشاره گردیده است (قد تبین الرشد من الغی) بنابراین رشد و توسعه در فرهنگ اسلامی فقط محدود به مسائل مادی نمی گردد. راه رشد راه هدایت انسان به سر منزل مقصود می باشد. که این راه و نهایت آن را هم خداوند برای انسان تعیین و تبیین نموده است. توسعه از دیدگاه اسلامی فراگیر، پایدار و درون زاست.

فراگیر است چون ساختار رشد همه جانبه انسان است. رشدی در کلیه ابعاد وجودی انسان در اجتماع. رشد در صنعت، کشاورزی تجارت و ... به نحوی که مفاهیم اجتماعی و سیاسی، فرهنگی و اقتصادی را دربرگیرد.

توسعه از دیدگاه اسلامی پایدار است زیرا به خودی خود رشد یابنده و حرکت زاست. در این گونه توسعه

نه تنها عقب‌گرد، عقب‌ماندگی و رکود وجود ندارد بلکه در جای ماندن و در جازدن نیز وجود ندارد. از رسول گرامی اسلام حضرت محمد (ص) روایت گردیده که:

«مغبون من استونی یوماه»

هرکس که دو روز او برابر باشد ضرر نموده است.

یعنی اسلام خواستار رشد و ترقی هر روز انسان می‌باشد. رشد تدریجی، دائمی و متعادل در کلیه زمینه‌های اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی، دینی، اخلاقی و ...

توسعه از دیدگاه اسلامی درون‌زاست زیرا بر مبنای خلاقیت‌های خود انسان و استعداد‌های خدادادی و با تکیه بر امکانات و زیربناهای موجود و بهینه کردن روش‌ها و نظام‌ها به دست نیروهای خودی می‌باشد. جهت این رشد و توسعه از فرد به خانواده و سپس به صحنه‌های اجتماعی می‌باشد. شاید این تعبیر حضرت امام خمینی (ره) اشاره به این مطلب داشته باشد.

«کسی که خودش را نسازد نمی‌تواند جامعه را بسازد»

به عبارت دیگر حرکت در مسیر توسعه و رشد در فرهنگ اسلامی به مثابه نوعی اخلاق عملی است که موجب سازندگی خود، خانواده و اجتماع می‌گردد.

یکی از محورهایی که در مجموعه دستورات قرآنی و روایات اسلامی بر آن تأکید گردیده است توسعه دفاعی است. از دید اسلام توسعه دفاعی بخشی از توسعه است که فرایند توسعه جامعه را تضمین می‌کند.

فصل دوم - توسعه دفاعی

۱-۲- لزوم آمادگی دفاعی

خداوند در قرآن می‌فرماید:

«و اعدو لهم ما استطعتم من قوه و من رباط الخیل، تزهبون به عدو الله و عدوكم»

خداوند به مؤمنین امر می‌فرماید که در قبال کفار به اندازه توانایی‌شان از تدارکات جنگی که به آن احتیاج پیدا خواهند کرد تهیه کنند. به مقدار آنچه که کفار بالفعل دارند و آنچه که توانایی تهیه آن را دارند. چرا که مجتمع انسانی غیر از این نیست که از افراد و اقوامی دارای طبایع و افکار مختلف تشکیل می‌یابد و در این مجتمع هیچ اجتماعی بر اساس سنتی که حافظ منافع‌شان باشد اجتماع نمی‌کنند مگر این که اجتماع دیگری علیه منافعش و مخالف با سنتش تشکیل خواهد یافت و دیری نمی‌پاید که این دو اجتماع کارشان به اختلاف کشیده و سرانجام به نزاع و مبارزه علیه هم برمی‌خیزند و هر یک در صدد برمی‌آید که آن دیگری را مغلوب نماید.

از آنجا که دشمن منافع یک جامعه اسلامی، دشمن منافع تمامی افراد است، خداوند خطاب را متوجه عموم مردم کرده و فرمان داده که بر همه افراد است که قیام نموده و دشمن را از خود و از منافع خودی دفع کنند و باید برای چنین روزی آماده و دوفنون جنگی را آموخته باشند. در حقیقت در این قسمت یک بسیج عمومی مدنظر اسلام می‌باشد.

در مورد «ارهاب» یعنی ترساندن دشمن به وسیله تدارک نیرو و نمایش آن، هر چند خود اغراض صحیحی است که فواید بزرگی بر آن مترتب می‌شود ولیکن غرض اصلی از تهیه قوا دفع دشمن است و به

همین جهت خداوند می فرماید:

«و ما تنفقوا من شیء فی سبیل الله یوف الیکم و انتم لا تظلمون»

قدرت های غیرالهی با تمام توان و بهره گیری از شیوه های نظامی، اقتصادی، فرهنگی و سیاسی برای رسیدن به اغراض خود تلاش می کنند. لذا بر مسلمانان است که به قدر توانایی شان نائره فساد را که باعث بطلان کلمه حق و هدم اساس دین فطری می شود و نمی گذارد خدا در زمین پرستش شود و عدالت در میان بندگان خدا جریان یابد را خاموش سازد.

به هر حال آمادگی دفاعی و بالا بردن توان رزمی، هدف ارهاب دشمن را نیز همیشه در خود خواهد داشت. آنچه که امروزه به نام مانور و عملیات آزمایشی با هدف آمادگی دفاعی نیروها و نمایش قدرت نظامی اجرا می گردد شاید یکی از مصادیق و آیه فوق باشد که در کلمه «اعدوا» و «ترهبون» را پوشش می دهد. شایسته است با توجه به این که این مطلب کاملاً اسلامی و قرآنی است ما در برگزاری مانورها و عملیات آزمایشی نظامی اهتمام بیشتری از بقیه کشورها به خرج دهیم.

۲-۲- دفاع ملی

دفاع در سیستم غربی به معنی حفظ منافع خود و سلطه بر جهان ضعیف تلقی می شود. اما مقوله دفاع در اسلام یک اصل مهم برای حفظ ارزش های والای انسانی و کاری و دست آوردهای مادی و معنوی وی است. لذا در دنیای ظالمانه امروزی دفاع از خود و حریم جامعه و کشور امری ضروری است و باید کلیه منابع (مثل نیروی انسانی، پول و صنعت) به اندازه کافی در اختیار این بخش از توسعه که فراگرد توسعه جامعه را تضمین می کند قرار داده شود. امروز اگر کشور ما کوچکترین ضعفی در دفاع داشته باشد، مورد طمع دشمنان خود و دشمنان اسلام واقع خواهد شد و این امر به وضوح مشهود دانست که از ابتدای انقلاب صهیونیست های غاصب و خونخوار و استکبار جهانی و در رأس آن امریکا در کمین هستند تا به ما ضربه زده و دست آوردهای انقلاب را ضایع کنند.

از طرفی دستیابی به تکنولوژی پیشرفته و فنون دفاعی ما را در یاری رساندن به مسلمانان و ضعیفان عالم کمک خواهد کرد.

تکنولوژی دفاعی

دفاع در کشور اسلامی ایران با توجه به مرزهای طولانی آبی و زمینی و واقع شدن در یک منطقه استراتژیک خلیج فارس اهمیت بسیار شایان دارد و از توصیه های زیر در زمینه دفاع و قدرت دفاعی کشور مفید خواهد افتاد.

۲-۲-۱- دفاع هوایی

۱- پرسش حریم هوایی ایران با بهبود و توسعه سیستم پدافند فراگیر کشور برای حفظ زیربناها و صنایع استراتژیک و حیاتی کشور؛

۲- پوشش حریم هوایی و دفاع از یکانها و تیپها و لشکرها و مراکز استقرار آنها مثل پادگانها و آماده گاهها به کمک توپهای ضد هوایی، موشک های زمین به هوا و...؛

۳- به کارگیری تکنولوژی مناسب و پیشرفته را داری در کشف تجاوزات هوایی و تعقیب و رهگیری دشمن در فضای ایران اسلامی؛

۴- ایجاد سیستم بهینه و تعمیرات و نگهداری هواپیماهای جنگی، چرخ بال‌ها، موشک‌های هوایی و بمب‌ها و حفظ آمادگی کامل در پاسخ سریع به دشمن.

۲-۲-۲- دفاع دریایی

۱- پوشش حریم دریایی و مرزهای آبی و حضور بالفعل در آب‌های خلیج فارس با استقرار سیستم‌های پیشرفته راداری، موشک‌های سطح به هوا و سیستم توپ‌خانه‌ای و ناوهای جنگی؛

۲- پوشش حریم دریایی و حفاظت از ساحل‌ها، استقرار سیستم‌های دفاع ساحل به دریا و تأمین پایگاه‌ها و اسکله‌ها و شناورهای تندروسبک و سنگین در کنار ساحل؛

۳- ایجاد سیستم بهینه تعمیرات و نگهداری ناوها، موشک‌های سطح به هوا، چرخ‌بال‌ها و شناورهای سبک و سنگین برای حفظ آمادگی کامل دفاعی

۲-۲-۳- دفاع زمینی

مهم‌ترین بخش دفاع و اصلی‌ترین قسمت دفاع ما، دفاع زمینی است.

و در این قسمت است که سرنوشت ما در میدان‌های جنگ رقم زده می‌شود. لذا توصیه‌های زیر لازم‌الاجراست:

۱- ایجاد قدرت تغییر ساختار سازمانی متناسب با نیازهای جنگ در منطقه از لحاظ تخصص‌ها، مهمات و اسلحه و تسهیلات لجستیکی؛

۲- ایجاد پدافند موضعی در کلیه یکان‌ها، تیپ‌ها، لشکرها و مراکز ستادی و فرماندهی و پایگاه‌های مرزی؛

۳- آماده‌سازی و ذخیره‌سازی کافی سلاح‌ها و مهمات پیشرفته و ایجاد توان به کارگیری سریع آنها در زمان لازم؛

۴- آزمایش و به کارگیری سلاح‌های فردی مثل تانک، توپ، خمپاره در زمان صلح با انجام عملیات آزمایش؛

۵- برپایی مانورهای دوره‌ای برای توسعه، آموزش و قدرت به کارگیری سلاح‌ها توسط رزمندگان با استعدادهای متفاوت از یگان عملیاتی تالشکر؛

۶- آماده‌سازی طرح و برنامه عملیات برای مقابله با بحران‌های احتمالی و حملات هجومی.

مطابق با آخرین اطلاعات به دست آمده از تدابیر سیاسی و نظامی دشمن.

فصل سوم: رهیافت‌ها

۱- در ارتش اسلامی اولویت با عواملی است که دیگران از آن بی‌بهره هستند. ایمان رزمندگان اسلام آنان را از امدادهای غیبی و قواعد خارج از دسترس بشر بهره‌مند می‌گرداند. نوا اولین وظیفه حفظ و تقویت نقاط قوت خود به ویژه ایمان اسلامی است.

۲- بسیج مردمی نقش اساسی را در دفاع ملی به عهده دارد. لذا حفظ روحیه بسیجی و فراهم ساختن

- زمینه‌های حفظ و اثر این نیرو باید از اهم برنامه‌های جمهوری اسلامی ایران باشد.
- ۳- یک ملت تهی از سلاح اما سرشار از ایمان توانست تحت رهبری قائد عظیم‌الشان خود امام خمینی، به قدرت بزرگ طاغوت و پشتوانه عظیم مسلح او را که قدرت جهانی بود شکست دهد. این یک تجربه محدودی بود برای آن وعده بزرگی که پیغمبر (ص) و ائمه (ع) به ما داده است.
- ۴- در استراتژی دفاعی، پس از آماده‌سازی روحی و جسمی نیرو در آموزش رزمی او در سطح بالا، باید از تکنولوژی برتر نظامی، تکنولوژی اطلاعات و سلاح‌های متناسب بهره گرفت. در این استراتژی انعطاف‌پذیری صنایع دفاعی و قابلیت تبدیل آن به صنایع غیر نظامی و قابلیت تحرک بالای نیرو حائز اهمیت فراوان است.
- ۵- بخشی از دفاع استراتژیک ما در جمهوری اسلامی ایران، دفاع از تهاجمات فرهنگی است. نباید تصور کنیم که دفاع فقط محدوده‌های سرزمینی را در بر می‌گیرد. با تحولات تکنولوژی اطلاع‌رسانی، امروزه هجوم‌های فرهنگی یکی از انواع هجوم به ملت‌هاست. به همین دلیل طراحی سیاست‌های دفاع فرهنگی لازم و ضروری است.
- ۶- یکی از روش‌های تهاجم فرهنگی، ارائه الگوهای غربی است. این شیوه در کشورهای مختلف جهان، جوانانی را جذب شخصیت‌هایی ساخته که هیچ‌گونه اصالتی ندارند. هدف اصلی، بی‌هویت ساختن ملت‌ها و حاکم نمودن ارزش‌های غربی برای منبع و در نهایت چپاول آنهاست. چه الگویی بهتر از جوانان و سردارانی که دعوت حق و ندای «هل من ناصر ینصرنی» حسین (ع) را لبیک گفته و با دل‌کندن از تمامی جاذبه‌ها، زیباترین تصویر عشق را با خون خود به نمایش گذاشته‌اند.
- فطرت پاک انسان‌ها تشنه حقیقت‌جویی است. با معرفی و به‌نمایش گذاردن مجاهدت‌های این اسوه‌های تقوا و شجاعت، الگوهای دروغین رنگ می‌بازند و جوانان این مرز و بوم و تمامی حق‌جویان جهان از چشمه زلال هستی بخششان سیراب می‌گردند.